

КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

ЗАСНОВАНА 21 КВІТНЯ 1927 РОКУ

ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

18 травня 2006 року

№18 (2753)

Відзначено річницю Перемоги

До учасників бойових дій, ветеранів трудового фронту із теплими словами щиросердних привітань звернувся ректор університету М.З.Згуровський. У своєму вітальному слові він, зокрема, зазначив, що 175 студентів і співробітників КПІ заплатили життям за травневу Перемогу 1945-го. Іх пам'ять, за пропозицією ректора, було вшановано хвилиною мовчання. Як неоціненний внесок в історію розвитку та досягнень Київської політехніки було охарактеризовано

діяльність та названо поіменно колишніх фронтовиків, які у повоєнні роки повернулися в рідну альма-матер, розвивали її наукові школи, були деканами та зав. кафедрами, також було відзначено тих, хто нині успішно працюють у нашому університеті.

На початок роботи Ради ветеранів КПІ у 1946 році учасників бойових дій було 374 особи, зараз у колективі університету залишилося 72 учасники бойових дій та 95 ветеранів трудового фронту.

На завершення свого виступу Михайло Захарович, звертаючись до присутніх, сказав: "Без Ваших подвигів не було б України, Ваше життя і діяльність – це школа виховання молоді, взірць дієвого патріотизму, наочне свідчення

На урочистості з нагоди 61-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній 5 травня до зали засідань Вченої ради було запрошено ветеранів війни Київської політехніки. Мелодії маршів і пісень, пов'язані зі славною подією, у виконанні військового оркестру ВІТІ, квіти кожному із учасників сприяли їх святковому, піднесеному настрою.

У президії урочистих зборів – В.В.Хільчевський, Ю.І.Якименко, М.З.Згуровський, В.І.Молчанов, Д.Л.Кузнєцов.

Минув шістдесят один рік від часу закінчення Великої Вітчизняної війни.

Здобутком історії давно стали події тих буремних років, коли весь радянський народ виборював перемогу у важкій боротьбі з фашистськими загарбниками. Газета "Київський політехнік" багато

разів розповідала про тих хто зі зброєю в руках виборював перемогу. Але рідко згадувалися ті, хто в тилу доблесно працює створювали передумови для Перемоги.

У нашому університеті сьогодні працює близько сотні чоловік, внесок яких у загальну справу Перемоги відзначила держава, надавши їм статус учасника війни, нагородивши їх державними нагородами та надавши їм ряд пільг, які хоч трохи полегшують їм життя в наш складний час. Переважна більшість наших учасників війни на її початок були ще неповнолітніми, а дехто не досяг повноліття й до кінця війни. Але ж всі вони сприяли Перемозі своєю працею.

У цій статті буде згадано про конкретний внесок у справу Перемоги лише деяких учасників війни, які сьогодні часто спілкуються зі студентами в аудиторіях та лабораторіях, а також названо прізвища всіх без винятку учасників війни, що нині працюють у нашому університеті.

ВОНИ ПРАЦЮВАЛИ ДЛЯ ПЕРЕМОГИ

Васильєва Наталія Миколаївна більше 30-ти років була викладачем на кафедрі інформаційно-виміральної техніки, а зараз працює бібліотекарем першої категорії. У роки війни була евакуйована до Ташкента. Там навчалась у середній школі, а в місяці визрівання бавовни працювала на ланах Узбекистану. Після повернення з евакуації до Києва брала участь у розбиранні руїн на Хрещатику та у відродженні Київського зоопарку.

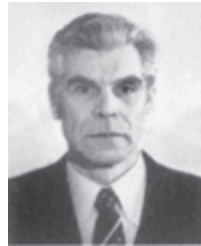
Герасенкова Адель Миколаївна, доцент кафедри загальної хімії, працює в КПІ з 1954 року. Евакуйованись на початку війни до Новосибірська, працювала у плановому відділі підприємства "Головзахсибліс" і водночас закінчувала середню школу. Останні два роки війни, після вступу до Московського хіміко-технологічного інституту, вчилася і працювала в цьому інституті.

Данильчук Надія Сергіївна, старший викладач кафедри філософії, на початок війни була ще п'ятнадцятилітньою дівчиною. Жила і вчилася у Сталінграді. Після двох тижнів нещадного бомбардування міста була евакуйована до міста Камишина. Працювала технічним працівником Сталінградського управління НКВС. Після ліквідації оточених фашистських військ у Ста-

лінграді повернулася до міста, де за браком житла її сім'я жила у підземних приміщеннях майже цілодобово елеватора. Переїхавши потім до визволеного Києва, здобула вищу освіту в Київському державному університеті. Вже 45 років викладає в КПІ. Має державні нагороди.

Зорін Владлен Володимирович, професор кафедри енергопостачання інституту енергозбереження та енергоменеджменту, перебуваючи в евакуації в Узбекистані, ще школярем майже половину навчального часу, разом зі своїми товаришами, збирав бавовну, що була незамінною сировиною для виробництва вибухівки. А навчаючись у КПІ з 1944 року, брав участь у розбиранні руїн будинків на Хрещатику та у заготівлі дров для рідного КПІ. Після закінчення КПІ, відпрацювавши три роки на посаді начальника електроцеху великої підмосковної радіостанції, повернувся до Києва і з тієї пори назавжди пов'язав своє життя з нашим інститутом.

В.В. Зорін

Уже більше півстоліття навчає тут студентів та веде плідну наукову роботу. Є автором чотирьох книг, багатьох наукових статей та винаходів. В.В.Зорін – заслужений викладач НТУУ "КПІ", академік АН вищої школи України, лауреат нагороди Ярослава Мудрого. Має чотири державні нагороди і Почесний знак Вченої ради нашого університету.

Кобцев Юрій Данилович, який нині працює доцентом кафедри мікроелектроніки, на початку війни тринадцятирічним хлопцем був евакуйований з Києва до Сталінграда. Там він навчався у п'ятому класі та водночас працював на одному з оборонних заводів. Через рік він був повторно евакуйований до Узбекистану, де в м. Турмень продовжував вчитися і працювати. Після повернення до Києва здобув вищу освіту в КПІ, відпрацював три роки інженером у м. Воронеж, а з 1956 року працює в КПІ. Нагороджений кількома медалями.

Закінчення на 3-й стор. ➔

ВІТАЄМО

Сидоренка Сергія Івановича – д.т.н., професора, завідувача кафедри фізики металів ІФФ, проректора з міжнародних зв'язків із обранням його членом-кореспондентом Національної академії наук України.

* * *

Мельник Вікторію Миколаївну – доцента кафедри біотехніки та інженерії ФБТ із присудженням їй Премії Національної академії наук України для молодих учених.

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 Свято великої Перемоги

2 Конференція молодих хіміків

Так тримати, біотехніки!

Семінар з інформаційних технологій

3 Знайдено рукописний підручник М.П. Кравчука

4 "Що? Де? Коли?" в КПІ

Біг у радість

Музей народного мистецтва

Увага, конкурс!

20 ТРАВНЯ – ДЕНЬ НАУКИ

З 27 по 29 квітня 2006 року на базі хіміко-технологічного факультету було проведено I Всеукраїнську науково-практичну конференцію студентів, аспірантів та молодих учених з хімії та хімічної технології. У її роботі взяли участь більш ніж 180 представників провідних ВНЗ та НДІ нашої держави. Було представлено роботи науковців з Харкова, Львова, Одеси, Дніпропетровська, Донецька, Ужгорода, Херсона, Черкас та ін.

Всеукраїнська конференція молодих хіміків

Конференцію відкрив декан ХТФ д.т.н., проф. І.М. Астрелін. Учасників привітали проректор з науково-педагогічної роботи Г.Б. Варламов та заступник проректора з наукової роботи С.О. Воронов. У перший день конференції на пленарному засіданні виступили заступник декану ХТФ з наукової роботи к.т.н., доц. О.В. Лінюхова з доповіддю "Наукова діяльність на ХТФ" та д.х.н., проф. О.Г. Юрченко з доповіддю "Хімія майбутнього".

Робота конференції проходила у пленарному та секційному режимах у навчальних корпусах хіміко-технологічного факультету (корпуси №4, №21). Працювало 5 секцій: "Кінетика і каталіз", "Фундаментальні проблеми створення нових матеріалів та технологій", "Композиційні матеріали. Структура та властивості", "Проблеми екології в хімічній технології та шляхи їх вирішення", "Сучасна хімія та хімічна технологія. Теорія і практика". Засідання проводили провідні викладачі факультету. Крім усних доповідей, які було заслухано під час роботи конференції, у фойє корпусу №4 було представлено стендові доповіді. В рамках конференції були відмічені інноваційні роботи, які

мають високе практичне та наукове значення. Після завершення секційних засідань усі бажаючі мали змогу здійснити екскурсії в історичний центр Києва та Державний політехнічний музей при НТУУ "КПІ".

29 квітня у Великій хімічній аудиторії корпусу №4 відбувся форум "Болонський процес". На форумі було заслухано доповіді к.т.н., доц. Т.В. Бойко "Освіта інженерів-хіміків у контексті Болонського процесу", к.т.н., доц. А.Л. Концевого, заст. декана з методичної роботи, "Особливості впровадження Болонського процесу на ХТФ НТУУ "КПІ", заст. начальника управління Секретаріату Кабінету Міністрів України Ю.І. Мелешко "Болонський процес – шлях української освіти в євроінтеграційному поступі нашої держави". Після завершення форуму відбулося урочисте закриття конференції. Відзначено кращі доповіді, серед яких "Метод безвідходної очистки стічних вод текстильних

Виступає декан ХТФ І.М. Астрелін

підприємств" І.В. Косогіна, "Особливості спікання гідроксипатитної склокерамики" О.А. Кудя (НТУУ "КПІ").

Успішне проведення I Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених з хімії та хімічної технології свідчить про те, що в усіх кутках нашої країни є допитлива, високоерудована, завзята молодь, яка вже має певні досягнення в хімічній науці й обіцяє стати надійною запорукою традиційно високого рівня вітчизняних учених-хіміків у майбутньому.

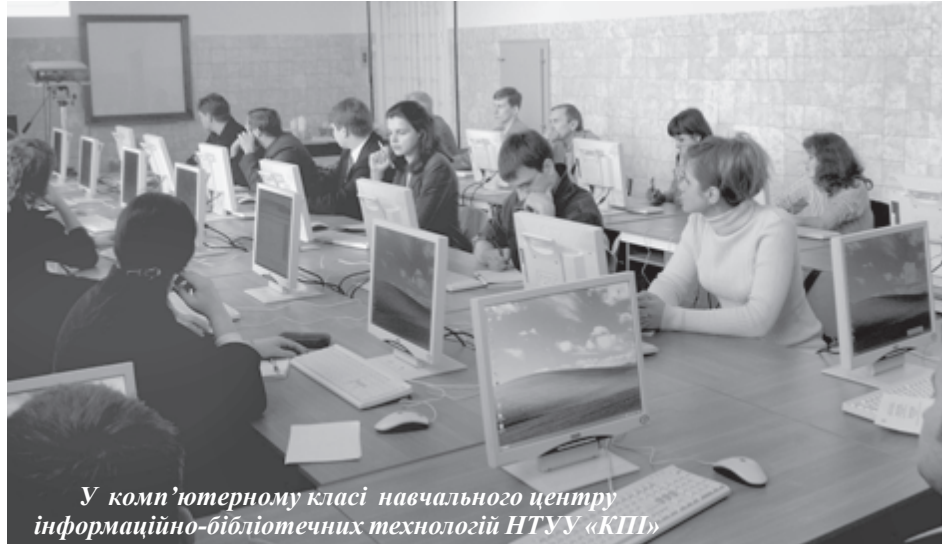
Т.Жук, А.Барабаш, студентки ХТФ

Сучасні інформаційні технології бібліотеки

Із 19 по 21 квітня 2006 року в навчальному центрі інформаційно-бібліотечних технологій НТУУ «КПІ» пройшов тренінг-семінар для адміністраторів комп'ютерних мереж бібліотек технічних вузів України й міста Києва. Семінар проводився відповідно до проекту «Сучасні інформаційні технології для бібліотек та менеджмент науково-освітніх мереж», координатором якого є перший проректор нашого університету проф. Ю.І.Якименко,

Харкова, Донецька, Львова, Вінниці, Одеси, Запоріжжя, Дніпропетровська, Дніпродзержинська, Луганська, Миколаєва, Сімферополя, Івано-Франківська, Тернополя, а також бібліотек Київського національного університету ім. Т.Шевченка, Національного авіаційного університету, Національного університету харчових технологій, Національного університету технологій та дизайну, Київського національ-

Українського центру дистанційного навчання при НТУУ «КПІ». Тут лекції і тренінги проводили доц. В.М.Валуйський та асистент М.Гончаренко на теми: «Сучасні тенденції підтримки освіти з використанням платформи підтримки дистанційного навчання», «Розробка дистанційних курсів з використанням платформ IBM Lotus Learning Space». У комп'ютерному класі навчального центру інформаційно-бібліотечних технологій НТУУ «КПІ», лекції і тренінги проводили доценти М.Р.Домбругов, В.Г.Галаган та Я.Ю.Кисельов. Темі тренінгів: «Менеджмент локальних мереж», «Протоколи локальних мереж», «Менеджмент технічних засобів мережі», «Основи колометрії», «Формати представлення текстових і графічних даних», «Кольорокорекція зображень

У комп'ютерному класі навчального центру інформаційно-бібліотечних технологій НТУУ «КПІ»

за сприяння програми ТЕМПУС – ТАСІС, в якій беруть участь, окрім нашого університету, технічні університети міст Аахена (Німеччина), Делфт (Нідерланди), Відня (Австрія).

Слухачами та учасниками тренінг-семінару були представники технічних університетів

ного економічного університету, Київського національного торговельно-економічного університету, Київського національного університету будівництва і архітектури, Національного аграрного університету.

Проводились лекційні заняття, тренінги, тестування на базі

в середовищі ACDSee» та ін. Загалом проведено сім шкіл-семінарів і тренінгів, на яких підвищили свою кваліфікацію більше 300 адміністраторів і співробітників комп'ютерних мереж технічних бібліотек України.

Інф. «КП»

У січні 2006 року виповнилось 5 років з дня заснування кафедри біотехніки та інженерії. Ювілей це, чи ні? За звичайними мірками – дуже молодий вік порівняно з іншими підрозділами НТУУ «КПІ». Але це і час для розквіту творчих сил і здійснення честолюбних планів. Кафедру створено у 2001 р. згідно з наказом ректора університету як структурний підрозділ першого в Україні факультету біотехнології і біотехніки. Це рішення було прийнято відповідно до вимог сьогодення щодо пріоритетного розвитку в нашій державі новітніх біотехнологій.

На момент організації на кафедрі налічувалося 13 працівників. У 2006 році склад кафедри становить 22 особи, з них 4 професори, 5 доцентів, 1 старший викладач, 1 асистент. Очолює кафедру доктор технічних наук, професор В.В. Карачун – відомий учений-механік, автор 250 наукових праць, з яких 5 – навчальні посібники, 7 – монографії, 15 – авторські свідоцтва на винахід та патенти України, член двох спеціалізованих вчених рад.

У 2005 році кафедра здійснила перший випуск бакалаврів з інженерної механіки. З 15 осіб диплом з відзнакою одержали 6. Це студенти: І. Ігнатів, А. Борисенко, І. Прохоренко, С. Павленко, О. Шматок, Н. Сковчо.

Силами викладачів і студентів на кафедрі склалися добрі традиції сумлінного ставлення молоді до навчання, до реалізації своїх творчих задумів. Так, іменні стипендії одержали: у 2004 р. студ. 3-го курсу А. Борисенко (стипендія Верховної Ради України); у 2005 р. студ. О. Шматок (стипендія Київського міського голови); у 2006 р. студенти 5-го курсу І. Ігнатів (стипендія Президента України); І. Прохоренко (стипендія Київського міського голови); С. Павленко (стипендія ректора НТУУ «КПІ»).

У 2003-2005 рр. та 2005-2006 рр. доц. В.М. Мельник – стипендіат Кабінету Міністрів України як молодий учений.

доц. В. Мельник, студенти І. Кононченко, С. Павленко, І. Ігнатів за проєкт «Тренажер для немовлят».

Напрочуд вдалим видався 2005 рік. Нагороджені дипломами та цінними подарунками Київміськради та МОН України 12 студентів – призерів II конкурсу науково-технічних проєктів «Інтелект молодих – на службу столиці» та V конкурсу «Інтелектуальний потенціал молодих учених – місту Києву». Це проєкти «Крісло – комфорт», «Шумогасник», «Ланкова струна», «Стрічка безпеки», «Операційна мобільного базування» в номінаціях «Нові методи в діагностиці, лікуванні найпоширеніших хвороб» та «Комуніальне господарство міста». Студенти кафедри мають 30 науково-технічних публікацій, 6 студентів одержали патенти України.

За активну участь у винахідницькій діяльності та науково-дослідній роботі в 2005/2006 навчальному році студенти 5-го курсу А. Борисенко, І. Ігнатів,

Так тримати, біотехніки!

С. Павленко та студент 4-го курсу О. Ковалець нагороджені Почесними грамотами Наукового товариства студентів і аспірантів НТУУ «КПІ».

Отже, не було несподіванкою, коли студенти кафедри за результатами комплексного моніторингу якості підготовки фахівців за спеціальностями в першому семестрі 2005/2006 навчального року зайняли 16-те призове місце по університету в цілому.

Одним з пріоритетних напрямів роботи кафедри є практична підготовка студентів. Серед баз практик такі відомі фармацевтичні фірми м. Києва, як ВАТ «Київмедпрепарат», ВАТ «Фармак», ЗАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», ВАТ «Техномед-Україна», Державний експеримен-

В.М. Мельник

З'явилися на кафедрі й свої лауреати премій. Студ. О. Ковалець – преміант Київського міського голови 2006 року.

Президія Національної академії наук України на засіданні від 22 березня 2006 року присудила Премію НАН України для молодих учених доценту кафедри біотехніки та інженерії В.М.Мельник. Сумлінне ставлення до своїх обов'язків, високий професіоналізм та творча наснага – логічне підґрунтя успіхів молодого науковця. Бажаємо лауреату подальшого розквіту та успіхів в її діяльності, зміцнювати й надалі престиж НТУУ «КПІ»!

Велику увагу кафедра приділяє вияву науково-технічної думки майбутніх інженерів. Декілька років студенти постійно беруть участь у конкурсах науково-технічних проєктів для молодих учених, що проводять Міністерство освіти і науки України, Національна академія наук України, Київська міська держадміністрація, Головне управління освіти і науки м. Києва, Київський державний центр науково-технічної та економічної інформації.

У 2004 році призерами I конкурсу «Інтелект молодих – на службу столиці» стали доц. В. Мельник, студенти А. Борисенко, І. Ігнатів, Л. Дашевська за проєкт «Рухомо лабораторія стану рейок шляхопроводу». Також у 2004 році призерами IV конкурсу науково-технічних проєктів молодих учених під девізом «Інтелектуальний потенціал молодих учених – місту Києву» стали

тальний завод медичних препаратів та інші. Під керівництвом провідних фахівців цих підприємств студенти знайомляться з технічними характеристиками вітчизняного та закордонного устаткування, отримують навички експлуатації технологічного обладнання та контролю виробничих біотехнологічних процесів. Деякі зі студентів старших курсів уже працюють на цих підприємствах (у вільний від занять час) і отримують позитивні відгуки співробітників. Під час практики в Інституті технічної теплофізики НАН України студенти, наприклад, беруть участь у створенні технологічного обладнання для підприємств фармацевтичної і мікробіологічної галузей. Тісні зв'язки має кафедра і з ВАТ «Стирлобіотек» (філія в м. Обухові), де студентам надано можливості для опанування найсучаснішого біотехнологічного обладнання, вивчення особливостей біотехнологічних процесів та керування ними, в тому числі притаманних галузі питань виробничої «чистоти» технології виготовлення ліків, вітамінів та інших препаратів.

У лютому 2007 року буде здійснено перший випуск інженерів-механіків за спеціальністю «Обладнання фармацевтичної та мікробіологічної промисловості». «Віримо в нашу молодь, впевнені, що дипломні проєкти будуть найвищою гатункою. У добрий час!» – бажає вихованцям проф. В.В. Карачун.

Підготувала Н. Вдовенко

**Закінчення.
Початок на 1-й стор.**

Кузнецов Дмитро Леонтійович, який зараз обіймає посаду начальника штабу цивільної оборони НТУУ "КПІ", на початок війни не мав ще й повних дванадцяти років. Протягом війни він працював конюхом і їздив в одному з колгоспів Мордовії і водночас навчався в школі. У Мордовії ж закінчив сільськогосподарський технікум та вчительський інститут. Потім пов'язав своє життя з армією: закінчив військове авіаційне училище в Іркутську, літав бортмеханіком на літаках, служив на Сахаліні, далі в Києві на аеродромі КВІАУ. Водночас з військовою службою закінчив Київський інститут цивільного повітряного флоту. Віддавши Армії понад двадцять років, демобілізувався у званні полковника і з тієї пори вже більше 20 років працює в КПІ. Сьогодні, поряд з посадою начальника штабу ЦО, Д.Л.Кузнецов очолює Раду ветеранів НТУУ "КПІ". За бездоганну службу одержав державні нагороди.

Павлов Анатолій Володимирович, професор кафедри нарисної геометрії та інженерної та комп'ютерної графіки закінчив КПІ 1941 року і на початку війни був евакуйований до м. Новосибірська, де працював старшим технологом штампувально-інструментального цеху авіабудівельного заводу ім. В.П.Чкалова. Цей величезний завод виробляв протягом кожної доби понад 25 літаків-винишувачів.

У КПІ працює з 1946 року, протягом двадцяти років очолював кафедру, на якій і зараз працює. А.В.Павлов є видатним ученим у галузі геометричного моделювання поверхонь. Він створив відому у світі школу з прикладної геометрії. Підготував 6 докторів та 32 кандидати наук. Серед своїх численних наукових робіт має три монографії та 22 винаходи. Він – академік Академії наук вищої школи України, заслужений працівник вищої школи України.

Ремізова Муза Павлівна, старший викладач кафедри вищої математики № 1, перебуваючи в роки війни у м. Іваново, працювала на фабриці з

виробництва тканин, оздоблюючи не фарбовані за відсутності фарбників ткацтва вишивкою перед відправленням цих тканин на пошивочні фабрики, а влітку й восени місяцями працювала на сільськогосподарських роботах через нестачу в селах активних працівників – чоловіків, призваних до війська. За самовіддану і доблесну працю у воєнні роки її нагороджено багатьма медалями.

Руденко Володимир Семенович ще школярем був евакуйований до м. Казань, де працював токарем на фабриці кіноплівки, яка тоді виробляла вибухівку, та вчився в авіаційному технікумі. Повернувшись до Києва,

рогу. Після закінчення війни брав участь у перевезеннях заводського обладнання з Німеччини аж до Кутаїсі, де в той час споруджувався автомобільний завод. Після чотирьохрічної служби закінчив десяти клас, а потім здобув і вищу освіту. Далі став кандидатом, а згодом і доктором технічних наук. За конкурсом був обраний завідувачем кафедри в КПІ. У своєму науковому доробку має більше 250 друкованих наукових робіт,

серед них чотири книги. Має 40 винаходів. Підготував трьох докторів та 35 кандидатів технічних наук. В.М.Чермалих – академік Академії інженерних наук, заслужений професор НТУУ

робіт (у тому числі кілька книжок та більше 25 винаходів). Є академіком Академії інженерних наук України. Нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР та кількома медалями. Він є заслуженим професором НТУУ "КПІ" і заслуженим працівником вищої школи УРСР.

Яценко Ярослав Володимирович, який нині працює доцентом кафедри атомних електростанцій на ТЕФ, під час німецької окупації допомагав партизанам, а після звільнення Києва брав участь у будівництві висоководного мосту через Дніпро. Ворог намагався зашкодити цим роботам і піддавав будівництво мосту бомбардуванню. Під час одного з тих бомбардувань Я.В. Яценка було поране-

вайло (ММІ); В.М.Яворовський (ММІ);

старші викладачі: В.П. Забеліна (ВПІ), Ю.В. Міхеев (ІЕЕ), К.Г. Нікітін (РТФ).

На факультетах, в інститутах, відділах та службах нашого університету працює ще багато учасників війни, які організують та забезпечують нормальний хід навчального процесу, дбають про порядок, чистоту та ремонт у всіх приміщеннях і на території нашого університету.

На ІХФ – В.А.Рудницька, на ІФФ – О.Ф.Борисова, В.Ф.Волинець, П.Г.Співак; у ММІ – О.А.Онікієнко, Б.Д.Тарашевський, Л.О.Тютюнник; у ВПІ – Б.В.Дихновський; у ІЕЕ – О.І.Матус, А.Т.Орленко; на ТЕФ – І.М.Жеребцов; на ХТФ – В.К.Вільчинська, І.А.Погурок; на ФФВС – А.Ф.Голованова; на ФІОТ – О.Я.Біба, С.С.Гаврилова, О.Ф.Мацієвський, Н.О.Остановська, Н.А.Тиха; у ВОХР – І.І.Бобир, В.Г.Левченко, М.О.Пру-

ченко; у ВІТІ – В.Ю.Бубенко, А.К.Годунова, П.Д.Голодненко, О.К.Коротунова, О.П.Малишевська, Л.П.Овсянницький, В.О.Прокоф'єв, І.І.Путівський; у господарчому відділі – О.Д.Авраменко, М.Д.Буханевич, С.П.Вишневська, А.В.Волошин, О.М.Комарова, М.Я.Костильов, Н.М.Костюк, Ф.М.Крилас, Ф.Д.Лановенко, А.Є.Литвин, Я.Г.Макагонюк, Д.С.Михтук, М.І.Мокрий, Р.А.Синьковська, М.А.Січкар, В.Ф.Складан, І.М.Черняк, М.В.Юшманов; у ЦКМ – К.В.Карабка, в адмінслужбі – М.М.Беззовська, А.А.Каменський, В.Г.Коваль, Л.К.Кочерга, В.П.Поліщук; у студмістечку – Ф.Х.Гаркуша, Л.М.Мельниченко, Т.С.Новікова, К.Т.Степаненко.

Всім учасникам війни, які працюють у нашому університеті, притаманні спільні риси: почуття високої відповідальності за доручені їм справи, порядність, почуття взаємної допомоги. Рада ветеранів НТУУ "КПІ" всім їм, як і учасникам бойових дій, зичить доброго здоров'я, щастя, плідної роботи в нашому університеті, активного доволіття, успіхів у всіх справах, за які вони беруться, злагоди і доброту в їхніх сім'ях.

*О.Г. Шаповаленко,
член ради ветеранів*

ВОНИ ПРАЦЮВАЛИ ДЛЯ ПЕРЕМОГИ

здобув вищу освіту та з 1949 року працював у КПІ спочатку на електротехнічному факультеті, а потім – на факультеті електроніки, де протягом 33-х років очолював кафедру технічної електроніки. Має значний науковий доробок, до якого увійшли: 12 підручників та навчальних посібників, 11 монографій, 32 винаходи та більше 210-ти наукових статей, брошур, методичних вказівок та друкованих конспектів лекцій. За видані підручники і монографії одержав чотири премії НТУУ "КПІ". За роки роботи в КПІ підготував 4-х докторів та 20 кандидатів технічних наук. Нагороджений медаллю "За доблесний труд у Вітчизняній війні 1941-1945 рр." та ще кількома медалями. Нагороджений також польським Золотим знаком пошани.

В.С.Руденко є лауреатом Державної премії України та має почесне звання "Заслужений працівник вищої школи УРСР".

Чермалих Валентин Михайлович, професор, який вже більше тридцяти років очолює кафедру автоматизації гірничої промисловості, у ранній юності, ще не закінчивши середньої школи, був призваний до лав Червоної армії, з 1944 року служив водієм автомашини у військової частині, що охороняла Військово-Сухумську до-

"КПІ", заслужений винахідник України. Нагороджений орденом Трудового Червоного прапора, медаллю "За доблесний труд", почесним знаком Шахтарської Слави III ступеня та знаком "Відмінник вищої школи СРСР".

Чернега Дмитро Федорович, професор ІФФ, чотирнадцятирічним хлопцем восени 1941 р. допомагав виходити з оточення секретареві Чернігівського обкому партії О.Ф. Федорову (згодом відомому організатору партизанського руху). У період окупації допомагав партизанам. Після визволення від окупації працював на Конотопському паровозоремонтному заводі. Одержавши після війни середню освіту, вступив до КПІ, який успішно закінчив 1953 року та був залишений в інституті. Поряд з педагогічною роботою проводив наукову та організаційно-педагогічну роботу. Захистив кандидатську і докторську дисертації. Працював заступником декана, а потім багато років – деканом (спочатку – загально-технічного, а потім – інженерно-фізичного факультетів). За його ініціативи було засновано кафедру фізико-хімічних основ технології металів, яку він очолює вже багато років.

Підготував трьох докторів та 18 кандидатів наук. У своєму науковому доробку має понад 380 друкованих

но. Після одужання в шпиталі працював кочегаром, а потім помічником механіка на пароплаві, що ходив по Дніпру. Має державні нагороди: медалі "За доблесний труд", "За перемогу над Німеччиною у Вітчизняній війні 1941-1945 рр.", "За освоєння цільних та перелогових земель" та ще декілька.

Нестача друкованої площі багатотиражки не дає можливості водночас більш-менш докладно розповісти про кожного учасника війни, який працює в нашому університеті.

Але ж колектив повинен бути інформованим про них усіх. Крім уже названих учасників війни, що безпосередньо спілкуються зі студентами, в нашому університеті ще працюють:

професори: Н.О. Вірченко (ФМФ), В.І. Гур (ФС), М.О. Дикий (ТЕФ), С.К. Дулуман (ФС), С.М. Константинов (ІЕЕ), Ю.Ю.Лукач (ІХФ), Ю.Л.Мазор (РТФ), М.Г. Попович (ФЕА), С.П. Примаков (ІХФ), П.Р.Родін (ММІ), В.П. Сігорський (ФЕЛ), О.Ф. Тищенко (ХТФ), І.І. Трифонов (ВІТІ); доценти: Ф.Н.Абрамов (ММІ), О.О.Ахромеев (ФС), П.А. Бойко (ІФФ), Є.П. Маслов (ІЕЕ), Ю.Д. Островой (ПБФ), С.П. Полішко (ПБФ), П.А. Святовець (ІЕЕ), М.С. Три-

В.С. Руденко

Д.Ф. Чернега

В.М. Чермалих

А.В. Павлов

"Рукописи не горять..." – і такі іноді правда!.. Село Саварка на Богуславщині. Хатина, в якій у 20-ті роки ХХ ст. проживали вчителі Марія Іщенко та подружжя Чалих... І ось у листопаді 2005 р. на горіщі цієї хатини сільський староста Олександр Криворучко знайшов мішок, повний паперів, книг... Пожовклі, обгризені мишами аркуші зошитів виявилися конспектами вчителів, які працювали у Саварській школі в ті часи. І серед них – рукописний підручник Михайла Кравчука!

Зошит з 96 сторінок, на першій сторінці запис:

*М.П.Кравчук
Геометрія
для семирічних трудових шкіл
1920 рік*

Зовсім невідомий і неопублікований підручник! У всякому разі немає його в жодному списку наукових та науково-методичних праць М.Кравчука (маємо на увазі хоча б і нещодавно опубліковані в Києві його твори: "Науково-популярні праці" (2000 р.), "Вибрані математичні праці" (2002 р.), "Розвиток математичних ідей Михайла Кравчука" (2004 р.) та ін.).

Михайло Пилипович Кравчук (1892-1942) – найвизначніший український математик ХХ ст., всесвітньо відомий учений, педагог, громадський діяч. Його наукові праці з різних галузей математики (вищої алгебри та математичного аналізу, теорії ймовірностей та математичної статистики і т.д.) увійшли до скарбниці світової науки. Многочлени Кравчука, моменти Кравчука, формули Кравчука, осцилятори Кравчука давно існують на сторінках наукових

досліджень, а в 2001 р. завдяки пошукам науковця І. Качановського (США) виявилось, що М.Кравчук стояв і біля витоків винаходу першого у світі електронного комп'ютера!

Протягом усього свого, на жаль, короткого і драматичного життя (воно урвалось у таборах на Колімі), М.Кравчук успішно поєднував велику наукову творчість з громадсько-культурною працею, зокрема – в освітянській галузі. Ще в 20-ті роки він складає низку підручників, посібників, програм для

середньої школи, технікумів і ВНЗ. Дещо пізніше укладає програми з курсу "Елементи вищої математики в пристосованні до сільськогосподарських профшкіл". Велику роль як пропедевтичних курси з вищої математики відіграли його праці "Вступ до вищої математики" (1932 р.), "Елементи теорії детермінантів" (1933 р.), "Вибрані питання з основ аналізу нескінченно малих" та ще деякі інші.

освіти. Він, який уже викладає математику не тільки в середніх школах (і, в українських гімназіях, електротехнічній школі тощо), але й в університеті, в інших інститутах Києва, опинившись через елементарну матеріальну скруту (яку переживала майже вся наша тодішня інтелігенція) в селі Саварка (1920-1921 рр.), болісно відчуваючи нестачу шкільних посібників, узявся укладати цей підручник.

І от гортаєш сторінки знайденого рукопису!.. Молодий талановитий математик уже в перші роки своєї професійної роботи не стояв осторонь проблемних питань загальної

Невідомий рукописний підручник М.П.Кравчука

освіти. Він, який уже викладає математику не тільки в середніх школах (і, в українських гімназіях, електротехнічній школі тощо), але й в університеті, в інших інститутах Києва, опинившись через елементарну матеріальну скруту (яку переживала майже вся наша тодішня інтелігенція) в селі Саварка (1920-1921 рр.), болісно відчуваючи нестачу шкільних посібників, узявся укладати цей підручник.

У вечірні та нічні години він напружено працює, чергуючи наукові дослідження з питань вищої математики (теорії перемінних матриць, перетворень квадратичних форм, теорії кореляції, інтерполяції в теорії функцій дійсної змінної тощо) з питаннями, як краще подати елементарну математику для учнів 5-7 класів.

А його українська математична термінологія! Він воістину виявив себе як талановитий мате-

матик-методист. Кожен абзац навіть цього невеликого математичного підручника збагачує математичну термінологію. І в наш час, коли точаться суперечки стосовно тих чи інших математичних термінів, варто звернутись хоча б

мовно-термінологічного погляду й сьогодні прислужилося б для такої актуальної справи, як подальша розробка та вдосконалення української математичної термінології.

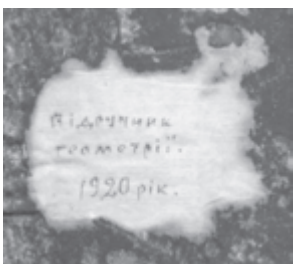
Перечитав знову і знову цей рукопис... Вражає, захоплює вміння автора стисло, глибоко і водночас просто та легко, живою мовою подати курс геометрії в межах семирічної школи.

Цікаві також задачі та методи їх розв'язання, подані в рукописі, вони справді вимагають від учня і гнучкості міркування, і віртуозної праці думки, впертості, наполегливості... Отже, науково-методичні роботи М.Кравчука ще й ще раз свідчать про необхідність реформування освіти, зокрема математичної, в нашій країні (корінні зміни існуючих програм, зміст підручників, посібників тощо).

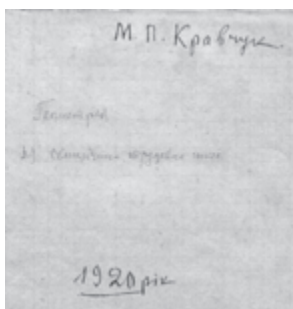
*Н.Вірченко,
д.ф.-м.н., професор ФМФ*

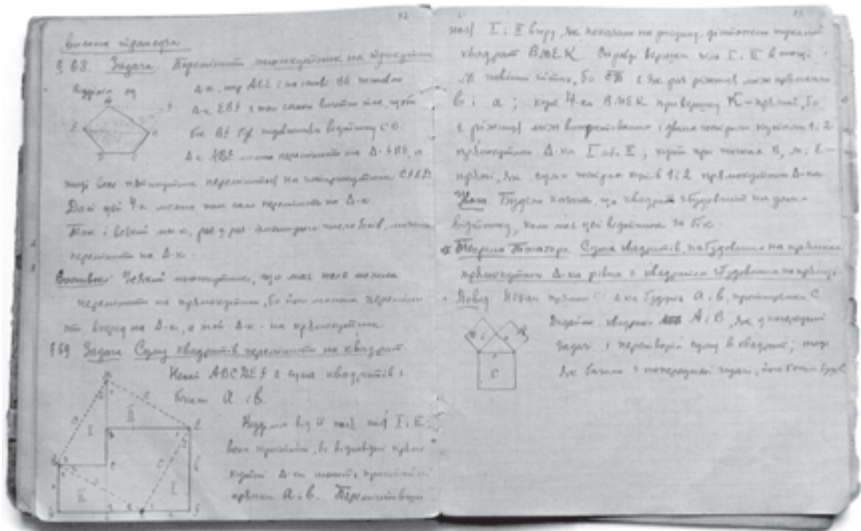
М.П.Кравчук

Фрагмент обкладинки

Фрагмент титульної сторінки

14 квітня в Малому залі ЦКМ НТУУ "КПІ" пройшов перший відкритий чемпіонат нашого університету з інтелектуальної гри "Що? Де? Коли?". Думано, переважна більшість капеїшників хоч раз у житті дивилася телевізійну версію цієї гри, а меншість (цікаво, чи є такі?) хоча б чула про неї. Ідея ж проведення власного чемпіонату зі "Що? Де? Коли?" в КПІ виникла досить давно: "знавці-ентузіасти" з різних факультетів організували команду, яка вже кілька років достойно представляє наш університет на міському, всеукраїнському та навіть міжнародному рівнях. Наприкінці 2005 року вперше було проведено чемпіонат НТУУ "КПІ" з Брейн-рингу, що також є різновидом інтелектуальних змагань-розваг. І ось, нарешті, відбувся і студентський чемпіонат зі "Що? Де? Коли?". Це інтелектуальне шоу було організовано

Перше місце – команда "Активний опір"

"Що? Де? Коли?"

Науковим товариством студентів та аспірантів НТУУ "КПІ" за підтримки Київського міського клубу знавців на чолі з Г.Бабенко. Про подробиці цього дійства розповідає один з ініціаторів створення капеїшного клубу знавців, член президії НТСА НТУУ "КПІ" студент ФС Сергій Ставряні:

"У першому відкритому чемпіонаті НТУУ "КПІ" зі "Що? Де? Коли?" взяли участь 14 наших команд, дві з Києво-Могилянської академії та одна, що представляла Київський національний університет ім.Т.Шевченка. Гості грали без зарахування балів, а лише для перевірки власних сил. Відзначилися вони перш за все оригінальними назвами: "Цвинтар талантів" та "Кубик". Вимоги щодо складу команд не обмежувалися статтю, курсом навчання чи факультетською (інститутською) приналежністю. Хлопці й дівчата могли створити команди як на основі факультету, так і просто з кола друзів.

Гра проходила в три тури (по 12 запитань в кожному). Команди слухали запитання й протягом хвилини мали написати відповідь на листочку,

Це один з найбільших художніх музеїв України. Розташований він на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у приміщенні колишніх митрополичих покоїв і прилеглої до них домової Благовіщенської церкви, які є пам'ятками архітектури VIII – поч. XX ст.

Колекція музею була започаткована у 1899 р. як одна із складових збірки новоутвореного Міського музею старожитностей і мистецтв, перейменованого у 1904 р. у Київський художньо-промисловий і науковий музей.

Нині музейне зібрання налічує понад 75 тис. творів традиційного народного та професійного декоративного мистецтва України від XV ст. до наших днів. Це різноманітні за матеріалом, формою, декоруванням і призначенням предмети домашнього вжитку, перетворені руками талановитих майстрів на високохудожні мистецькі твори. Усі вони мають яскраво визначені регіональні відмінності.

В експозиції музею, яка займає площу 1500 кв. м, представлені: килимарство, ткацтво, вибілка, вишивка (близько 28000 творів), кераміка, різьблення та розпис по дереву, художня обробка шкіри, рогу та металу, скло, фарфор, писанкарство (близько 4000 виробів), народний живопис та іконопис.

Гордістю та окрасою колекції є комплекти українського народного вбрання XIX – поч. XX ст. усіх регіонів України, де в єдиному художньому ансамблі поєдналися мистецтво

МУЗЕЙ українського народного декоративного мистецтва

крою, тканина, вишивки, аплікації, вибілки, плетіння, обробки шкіри та металу. Привертають увагу традиційні жіночі прикраси: дукані, коралі, венетіанське намисто, вироби з бісеру.

який "ластівки" – помічники суддів – приносили комісії. Переможець – той, хто дав найбільше правильних відповідей. Все дуже просто, на перший погляд. Та щоб грати в "Що? Де? Коли?", потрібно мати не тільки широку ерудицію, але й логічне мислення, інтуїцію, бути кмітливим та уважним. Питання для чемпіонату підготував його ведучий Юрій Вашкулат. Вони стосувались різних галузей знань, щоб ні "гуманітаріям", ні "технарям" не було образливо. За підсумками гри головою суддівської комісії Максимом Русовим було названо трійку найкращих команд. Це "Активний опір" (РТФ) – 18 балів, "Фенікс" (ФІОТ) – 12 балів і "Танцюють всі!" – також 12 балів. Наступного дня (15 квітня) ці три команди-переможниці та ветерани КПІ зі "Що? Де? Коли?" збірні "Далі нікуди" виступили на київському чемпіонаті з цієї інтелектуальної гри. Гравці "Далі нікуди" стали срібними призерами столиці, а от на всеукраїнському чемпіонаті, що проходив 7-9 травня в Харкові, – найкращими! Їхній результат склав 61 правильну відповідь із 75. Це дуже результативна гра – КПІ може пишатися своїми інтелектуалами. Ось вони: Вашкулат Юрій, Русов Максим, Яковлев Сергій, Голембіовська Анастасія, Голіков Олександр, Новаков Олексій та Чіванова Софія.

Хочу від імені організаторів й учасників капеїшного чемпіонату зі "Що? Де? Коли?" подякувати адміністрації РТФ за надання приміщення для тренувань команд клубу з інтелектуальних ігор при НТСА НТУУ "КПІ" (які, до речі, проводяться щопонеділка з 16 до 18 год. у 109 аудиторії), спонсору чемпіонату кінотеатру "Кінопанорама" та підтримці з боку адміністрації університету, зокрема проректору з науково-педагогічної роботи Г.Б.Варламова. Рівень команд був, звичайно, різним, але те, що такий чемпіонат відбувся, – вже велике досягнення. Сподіваюсь, що кількість бажаючих грати в "Що? Де? Коли?" щороку зростатиме, а чемпіонат з цієї інтелектуальної гри стане гарною традицією в КПІ.

Записала Майя Заховайко

Раритетами музейного зібрання є дерев'яний різьблений хрест у срібній оправі 1576 р., глиняні кахлі XV-XVIII ст., козацькі люльки та порохівниці, шовкові тканині пояси XVIII ст., гаптовані золотими та срібними нитками предмети церковного шитва, гутне скло, вироби провідних порцелянових і фаянсових підприємств України: Києво-Межигірської фаянсової фабрики та Волокитинського фарфорового заводу. Колекція художнього скла налічує понад 4000 виробів. Штоф, карафки, фігурні посудини у вигляді ведмедиків, баранців, пташок оздоблювалися скляними стрічками, розписувалися емальями, фарбами. Колекція кераміки складає близько 14000 предметів. Представлені вироби майже всіх визначних центрів гончарства України: Опішного, Дитинців, Бубнівки, Адамівки, Смотрича, Косова та ін. Це різноманітні за формами, орнаментом, колоритом традиційний посуд, кахлі, свічники тощо.

Музей володіє найбільшим у світі зібранням творів народного художника України Марії Примаченко (1909-1997), яка складає 500 казково-фантастичних композицій. В окремій залі представлені полотна народного художника України Катерини Білокур (1900-1961). Вони по праву вважаються перлиною музейної колекції і належать до скарбниці світового мистецтва.

Музей працює з 10-00 до 18-00, вихідний – вівторок.

Инф. "КПІ"

"Хочеш бути здоровим – бігай, хочеш бути розумним – бігай, хочеш бути щасливим – бігай." – так, здається, говорили стародавні греки. А вони знали на фізичних вправах. Недарма ж Олімпійські ігри придумали.

Сонце нині встає рано. А відтак додатковій години світла і весняне тепло дарують нам можливість доволі швидко відпочити себе і здоровим, і розумним, і щасливим.

Утім, більшість початківців-олімпійців рідко витримують понад місяць регулярних занять. Вони не знають, як правильно тренуватися. Шкода. Адже біг – найбільш природна і дійсно корисна форма фізичної активності людини. Тож для тих, хто хоче бігати з радістю, – наші поради.

Як часто

Найпоширенішою серед початківців помилкою є бажання тренуватися щодня. Насправді ж, для невідготовленого бігуна, найбільшим фізичним навантаженням якого донедавна були пробіжки за тролейбусом, необхідними є дні відпочинку і відновлення. Тож ліпше займатися тричі на тиждень або через день. При цьому одне з тренувань може бути "ударним", тобто дистанція його має бути довшою, ніж інші. Планувати його краще на один з вихідних, щоб після пробіжки можна було добре відпочити.

Де

Ідеальним місцем тренувань є приміські ліси. Там чисто повітря, а пружні ґрунтові стежки не дадуть травмуватися зв'язкам і суглобам. Майже так само гарно займатися у парках, але бігати краще не асфальтовими алеями, а теж стежками. Добре на стадіонах. Доріжки там спеціально пристосовані для таких вправ.

Утім, як на мене, монотонні намотування кіл є трохи нудними. Можна також на вулицях, але маршрут слід прокласти там, де менше машин, і на пробіжки виходити зранку, до початку інтенсивного руху. Найгірші умови – вздовж автострад. Користі від таких тренувань через велику загазованість і жорсткість покриття, особливо якщо воно бетонне, – нуль. А може бути і шкода.

Коли

Звичайно, найкраще вдень або ввечері, не менш як за дві години після їжі і за дві години до сну. Тоді ти максимально готовий до інтенсивної фізичної праці. Проте, зважаючи на щоденні наші обов'язки, найчастіше доводиться займатися вранці, до навчання або роботи. Нічого, звикнути можна. Потрібно лише не вскакувати з ліжка і відразу над силу змушувати себе до інтенсивної праці. Слід дати організму змогу прокинутися і легко розім'ятися. Власне, розминкою потрібно розпочинати кожне заняття, та вранці до неї потрібно ставитися більш уважно.

Як саме

Легко і повільно. Під час бігу потрібно намагатися якомога повніше розкути все

тіло. Темп – такий, щоб, коли біжиш з товаришем, можна було перекинутися з ним слівцем, не задихаючись. До речі, дихати лише через ніс не варто. Найкраще – через ніс і рот. Ритм дихання з набуттям досвіду буде встановлюватися сам собою, а початківці можуть узгоджувати його з рухом: скажімо на два кроки вдих, на три – видох. Не притискай лікті до грудей, немов під пахвою у тебе барсетка з тисячею баксів. Навпаки, зігнути під прямим кутом руки з розслабленими кистями мають в такт крокам рухатися вздовж тулуба. Приблизно так, як ходять шатунні паротягу. Не потрібно, ба навіть шкідливо для голеностопу, бігати на носочках. Лише повна ступня, з перекатом з п'ятики на носок.

Скільки

Деякі фахівці вважають, що сумарне бігове навантаження, яке забезпечує необхідні "запаси здоров'я", має бути не меншим ніж 2 – 3 години на тиждень. Звісно, початківцеві дотягнутися до цього показника важкувато. Тож починати слід з невеличких пробіжок за такою, скажімо, формулою: 10 хв.+5 хв.+15 хв. або 7 хв.+5хв.+10 хв. (при триденному графіку тренувань). Якщо не вдається і таке, можна розпочати зі штрих-бігу, тобто бігу, який чергується з ходьмою. А проте, свої навантаження кожен регулює сам.

БІГ У РАДІСТЬ: пора розпочинати

Найкращий порадиник при цьому – самопочуття. Це стосується людей практично здорових. Якщо ж у тебе є явське хронічне захворювання, перед початком тренувань, певна річ, слід свої плани узгодити з лікарем.

У чому

Краще бігати у кросівках. Основною вимогою до них є пружність підшви і фіксація (достатня висота шнуровання) стопи. Тож не варто ганятися за кросівками, вартість яких сягає обсягів бюджету невеличкого міста. Достатньо придбати пару, яку в цьому місті випущено. Досвід свідчить, що дорогі кросівки зношуються так само, як і дешеві. Щодо тренувального вбрання, то тут – ловний простір для самовираження. Але перевагу слід надавати все ж таки речам з натуральних тканин – тіло має дихати.

Чого очікувати

Звичайно, поліпшення самопочуття. Але не відразу. Процес адаптації може тривати і місяць, і півроку – у кого як. Коли навчись витримувати тридцяти-сорокахвилинний біг, під час тренувань прийде і відчуття насолоди рухом. Це працюватимуть ендорфіни, чи, як їх ще називають, "гормони задоволення", які починають інтенсивно вироблятися в тренуваному організмі під час циклічних навантажень. Ейфорія, що народжується під час бігу, сприятиме впевненості в собі і доброму настрою протягом майже цілої доби. За деякий час ти вже не уявлятимеш свого існування без цих радощів.

Дмитро Стефанович

• КОНКУРС • КОНКУРС •

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«Київський політехнічний інститут»

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на заміщення вакантної посади доцента
(доктор наук, кандидат наук, доцент) по інституту, кафедрі:

Видавничо-поліграфічний інститут

Кафедра репрографії

доцентів - 1

на заміщення посад старшого викладача (кандидат наук), асистента, тимчасово зайнятих до проведення конкурсу, по інституту, факультету, кафедрах:

Інститут телекомунікаційних систем

Кафедра інформаційно-телекомунікаційних мереж

асистентів - 1

Інженерно-фізичний факультет

Кафедра фізики металів

ст. викладачів - 1

Термін подання документів – місяць від дня опублікування оголошення.

Адреса: 03056, Київ-56, проспект Перемоги, 37, відділ кадрів, кімната 114.

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221

☎ гол. ред. 241-66-95; ред. 454-99-29

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ГНАТОВИЧ

Редактор
Н.Є.ЛІБЕРТ

Дизайн та комп'ютерна верстка
І.Й.БАКУН

Комп'ютерний набір
Л.М.КОТОВСЬКА

Коректор
О.А.КЛІХЕВИЧ

Ресстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня АТЗТ«Атопол»,
м. Київ, пр. Московський, 9
Тираж 1500

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.